

NHỮNG CON CHỮ (CHẴNG) DỊU DÀNG ! (2)

(Đôi Thoại & Phê Bình Văn Chương)
Nhân “ĐỌC TRÂN SA CỦA TTBG”
(Người viết: VŨ LIÊN HOA).

* / LỜI MỞ CỦA TTBG.

Tháng 2/2004, trời San Jose gió mưa tầm tã. Những biến động dữ dội trong gia đình đè ập con người tôi đến dường ngợp thở: mẹ già, con dại, đứa em gái loạn thần kinh (tìm thấy được sau gần hai tháng lang thang mất tích ở Paris) suốt ngày la hét. Thêm biết bao lo toan về vật chất cơm áo...

Thật không thể tưởng với muôn vàn thống khổ ùa đến cùng trên một thời gian.

Trong cơn rối mù chưa tìm ra ngã thoát đó, tôi nhận được bài phê bình quyền tâm bút TRÂN SA từ Vũ Liên Hoa, một tay viết quen thuộc và đứng đắn của tờ Văn Uyển đạo trước.

Trân Sa! Trân Sa!

Vết thương lòng sâu đậm tôi cu rư mang từ tháng 4/1976, cô bé “*có nụ cười răng khểnh, đôi mắt sáng thông minh, vàng trán bao dung cương nghị*” mà tôi và Nguyễn từng vẽ vôi yêu dấu, lúc này, trong những hồi gió mưa buồn thảm của trời Cali, trở về bất ngờ dưới những khía cạnh càng rõ nét khác nhau hơn trong trí tưởng tôi.

Đọc bài viết của Lữ Liên Hoa, tôi phải thú nhận là đã không thoát được một tình cảm rất đau đớn. Trái tim như bị đè nặng. Hai chữ Định Mệnh ngày xưa từng khiến tôi và Nguyễn khốn đốn, bây giờ hình như cũng không buông tha những khắc nghiệt độc ác của nó dưới cái nhìn của tác giả một bài viết, tượng trưng cho “*nhân thế*”. Nỗi đau đớn này phải kể là dành cho ***cả ba nhân vật chính*** chứ chẳng riêng ai.

Thật sự, tôi rất cảm kích theo những phân tích rành mạch của Vũ Liên Hoa, điều chứng tỏ Liên Hoa đã đọc TRÂN SA khá kỹ. Nhưng, có cái gì đó mà sau đôi lần đọc lại bài viết, tôi thấy “*không ổn*” trong những lập luận của tác giả.

Một cái gì... có phần cứng nhắc và thiên kiến. Một cái gì... mang tính chủ quan tình cảm của chính tác giả bài viết, không phù hợp với sự vô tư rất cần thiết cho một bài phê bình một tác phẩm văn chương, nhất là tác phẩm ấy ***lại mang chủ đề tình yêu***.

*

**

Trước khi giới thiệu bài viết của Vũ Liên Hoa, xin được tóm lược nội dung quyển tâm bút TRÂN SA (NXB Văn Uyển, 2000):

“Câu chuyện có thật, xảy ra tại Sài Gòn tháng 11/1975, vào thời điểm ngay sau cuộc đổi đời quan trọng. Hai nhân vật chính: + Nguyễn, một sinh viên 23 tuổi, con nhà nề nếp, tính tình dịu dàng, mơ mộng, dáng dấp khinh khoáng, gầy cao, thanh nhã, xuất thân trường Pháp nhưng lại rất say mê truyện Kiều và chữ Nho; + và Mây, một nghệ sĩ biểu diễn đàn violon 26 tuổi, cá chất mãnh liệt, cương nghị, có đôi mắt “vời vợi cô đơn” và cuộc đời đau thương trôi nổi.

Cả hai gặp và yêu nhau.

+ Với Nguyễn, đó là mối tình đầu của một thanh niên vừa lớn; + với Mây, là “khuynh hướng tìm kiếm một tình cảm nhẹ nhàng” SAU “những dằn vặt suy nghĩ cũ đã quá mệt mỏi về tình yêu” trong nòng

Trên hết, với cả hai, tình yêu là biểu tượng của sự chạy trốn một đời sống vô cùng chao đảo trên đủ mọi mặt cho tất cả các người Miền Nam sau cái tháng 4/1975 kinh khủng. Họ đến với nhau hằng ngày, chân thành nồng đượm, nhưng đằng sau những nồng đượm đó, nỗi lo sợ mối tình sẽ mất đi vẫn ám ảnh họ khôn nguôi.

Trân Sa, đứa con gái tưởng tượng được “chào đời”. Đó là nhân vật thứ ba của tác phẩm, cũng là nhân vật chính của hai tập nhật ký viết hằng đêm từ Mây và Nguyễn mà trong từng buổi chiều gặp nhau, họ vẫn chia sẻ cho nhau niềm tuyệt vọng.

Cô bé Trân-Sa-hiện-diện-vắng-mặt là lẽ sống níu kéo của hai người trẻ tuổi đang vẫy vùng bơi lội trong cái hồ định mệnh không ngã thoát về một tương lai mù mịt. Họ yêu Trân Sa, trân trọng Trân Sa và cùng với Trân Sa, họ tâm sự tất cả những nỗi niềm thâm kín qua chữ nghĩa riêng.

Khi tình yêu đi vào ngõ cụt bởi áp lực gia đình đè lên Nguyễn và cả áp lực xã hội đè lên tâm tư nghệ sĩ thèm muốn tự do của Mây, họ đành chia tay nhau trong đau khổ.

+ Nguyễn trở về Dalat lấy vợ theo quyết định cứng rắn của cha mẹ (những con người quan liêu cổ kính, hết lòng kéo Nguyễn xa khỏi nỗi “cám dỗ Satan” của Mây) + và Mây, khi ấy đang mang trong cơ thể một Trân Sa có thật, điều mà Nguyễn không hề hay biết; nhưng vì yêu Nguyễn, hy sinh cho tương lai Nguyễn, Mây đành cắn răng, âm thầm rũ bỏ Trân Sa khỏi thân xác mình... Hai tập nhật ký viết cho Trân Sa từ riêng hai phía, Mây giữ trọn với lời hứa “sẽ trao lại cho Nguyễn ngày nào Nguyễn hỏi đến”.

“Đứa con gái nhỏ” từ đây là người bạn thiết trong suốt những bước đường phiêu bạt trên khắp quê hương trong năm năm Nước Chảy Qua Cầu của Mây...

(Trần Thị Bông Giáy.

Ghi lại tại San Jose, Thứ Ba Oct. 1. 2019 4:00 khuya)

[]